

Poesia, Pau i Silenci

MARIA GOMIS BOFILL

Poetry, Peace and Silence

Llorenç Gomis (1924-2005) i Roser Bofill (1931-2011) van ser escriptors i periodistes. Ella va presidir durant uns anys l'associació Amics del Montseny i va ser responsable, juntament amb Antoni Pladevall, de les Monografies del Montseny. Aquest article parla de la relació de tots dos amb el Montseny en general i amb Viladrau en particular. En Llorenç va arribar a Viladrau a través de la Roser, la família de la qual estava vinculada al Montseny. Tots dos van convertir la casa de Can Balet en el seu refugi. Un lloc de pau i de silenci. Viladrau va ser sempre un lloc de trobada: amb la natura, amb Déu, amb la família i amb els amics.

Paraules clau: Llorenç Gomis, Roser Bofill, Amics del Montseny, Viladrau

Llorenç Gomis (1924-2005) and Roser Bofill (1931-2011) were writers and journalists. She chaired the association "Amics del Montseny" for a few years and was responsible, together with Antoni Pladevall, for the publication Monografies del Montseny. This article is about their relationship with El Montseny in general and with Viladrau in particular. Llorenç arrived in Viladrau through Roser, whose family was linked to el Montseny. Both turned their house (Can Balet) into their shelter, a haven of peace and silence. Viladrau was always a meeting place: with nature, with God, with family and with friends.

Keywords: Llorenç Gomis, Roser Bofill, Amics del Montseny, Viladrau

Llorenç Gomis, poeta, periodista i humanista, al pròleg de la seva autobiografia *De Memòria*, descriu Viladrau de la següent manera:

VILADRAU: Poble on els Bofill voldrien passar la vida. Els sobrevinguts són desgraciats si no els segueixen. [...] Bon lloc d'aigües i de versos. Aquest pròleg s'hi ha escrit.

Els Bofill van arribar a Viladrau l'any 1751. Sembla que la primera casa on van viure va ser Can Balet, al veïnat de les Paitides. Després van voler construir-se una casa més gran, Ca l'Herbolari, ben a prop. Així ho expliquen Roser Bofill Portabella i el seu cosí Eugeni Bofill i Bofill al seu llibre *Els Bofill de Viladrau*. L'avi patern de la Roser, Ramon Bofill Gallés, havia nascut a Ca l'Herbolari. Va anar a estudiar a París i en tornar va ser el primer dentista de Barcelona. Junt amb el doctor Valentí Carulla, va promoure el desenvolupament del poble i l'estiueig. Els Bofill eren uns enamorats del Montseny.

En Llorenç explica, a les seves memòries, que quan va començar a sortir amb la Roser, ella un dia el va fer anar al Noguer, la casa pairal dels seus pares Santiago Bofill i Mercè Portabella. Allà li va preguntar fins a tres vegades si li agradava Viladrau. En respondre reiteradament que si, ella li va dir: "Així ja ens podem casar!". I es van casar a la petita capella del Noguer el 14 de juny de 1958.

Durant molts anys, el jove matrimoni va estiuejar a El Noguer amb els pares d'ella, els seus germans i les seves respectives famílies. Eren més de vint persones. L'any 1974 la Roser i el Llorenç es van traslladar a Can Balet, aquella primera casa on s'havien instal·lat els Bofill dos segles enrere. El seu pare, Santiago Bofill, havia pensat per a la Roser una casa més confortable, però a ella sempre li havia agradat aquella caseta antiga amb vistes a Matagalls i allunyada del poble. Surt anomenada als darrers versos d'un poema de Guerau de Liost, dins del recull *La muntanya d'Ametistes*, publicat l'any 1933.

EL VEÏNAT

Oh l'enfilall de cases del rònc Veïnat,
amb un paller cada una, i el forn i la cisterna
amb una corriola i un càntir abandonat
i l'era amb una mica de boll que ens enlluerna!

Un corriol trasteja per assolir-vos totes.
Els vostres cans no lladren sinó a la mala gent.
Teniu panotxes i rodells sobers de botes.
I l'aviram pelluca desvergonyidament.

Escanyolides són les feixes i secanes.
Per l'enllosat pasturen el sol les sargantanes.
Qui d'un xiprer no es fira, es fira d'un llorer.

Teniu mates de sàlvia i d'herba queixalera.
I alguna de més xica és sota la noguera
com una ocella que té por de l'esperver.

Can Balet era una caseta rústica molt senzilla que la Roser i el Llorenç van anar arreglant i ampliant al llarg dels anys. Part dels camps, on anys enrere es llaurava blat o sègol, es va convertir en un jardí amb varies feixes. Hi van plantar arbres de diferents espècies: cirerers, pollancre, bedolls, xiprers i fins i tot un avet blau. En Llorenç i la Roser eren molt feliços al jardí de Can Balet. El primer que feien en baixar del cotxe quan arribaven de Barcelona era passejar pel jardí observant cada arbre, les hortènsies, els rosers o les herbes aromàtiques. En Llorenç cultivava menta, sàlvia, romaní, farigola... que collia al jardí i posava a assecar en safates a la seva petita biblioteca.

Els agradava estar-se al jardí, ell assegut sota un salze llegint els diaris. Ella, sempre enfeïnada, intentava trobar moments per seure a mirar la muntanya. En el seu preciós llibre de reflexions *Quédate con nosotros*, la Roser explica:

Mi mayor placer es sentarme en el césped cara a la montaña y ver cómo cae la tarde. Y cambian la luz y los colores. En el pico más alto de la montaña hay una cruz, la Cruz de Matagalls, que preside nuestra vida. Al final del día aún queda un poco de sol en la cumbre. Ver, oír el silencio. Afinar los oídos para captar el más leve rumor y callar.

El jardí de Can Balet. (Arxiu familiar Gomis Bofill).

Roser i Llorenç caminant pel Montseny. (Arxiu familiar Gomis Bofill, anys 80).

Can Balet era per a la Roser i el Llorenç un lloc de pau on es refugiaven els caps de setmana fugint de la ciutat i del ritme trepidant d'un dia a dia ple de compromisos, obligacions i activitat. A l'estiu, la casa acollia amics i família (especialment la mare d'en Llorenç, que hi passava unes setmanes juntament amb el seu fill Joaquim).

Continua la Roser a *Quédate con nosotros*:

Le faltaría algo a este libro si no dijera lo que han supuesto para nuestra vida, de Lorenzo y mía, y no solo para nuestra vida de ocio, descanso y reunión familiar, sino para nuestra vida interior, estas estancias en el campo. Al menos para mi vida. Es uno de los pocos lugares en los que encuentro la paz.

A Viladrau, tots dos podien viure la seva faceta contemplativa. Tenien una capacitat increïble per viure el moment present: Aturar-se, copsar-lo, adonar-se que era un moment únic, i agrair-lo. Tots dos compartien una profunda fe en Déu. *“Desde que he caído en la cuenta de la vocación de la*

naturaleza para la gratuidad suelo despertarme por la mañana y celebrarla con una respiración amplia, generosa, agradecida. Vivo. Respiro. Parece que un día se ofrece entero", va escriure en Llorenç en un dels seus articles a *La Vanguardia*.

A Viladrau, en Llorenç hi trobava pau i també inspiració, tant pels seus articles periodístics com pels seus poemes. Era un bon observador. Qualsevol detall donava joc per escriure un article. Escrivia sobre la primavera, el cirerer florit, la tardor al Montseny, les papallones nocturnes... D'un gest quotidià en feia poesia.

Ja de més grans, quan la seva vida professional els ho va permetre, les estades de cap de setmana a Viladrau, van anar-se fent més llargues. A l'hivern els agradava seure junts vora la llar de foc, llegint o escoltant música clàssica. En Llorenç posava música de cambra, especialment Brahms o Schubert. Escriu la Roser:

Los días que pasamos solos Lorenzo y yo son tiempo de leer. Él pone su música clásica. Tiempo pausado. Otra vida, otro mundo. Un mundo que a mí me acerca a Dios.

Jo diria que els dos grans projectes de vida de la Roser i el Llorenç van ser la revista *El Ciervo* (revista de pensament que Joan i Llorenç Gomis van fundar amb un grup d'amics el 1951) i la casa de Can Balet. Emocionalment, per la Roser, Viladrau i Can Balet eren el seu lloc. Un lloc on la terra i ella es fusionaven, on els estels brillaven com ja no es veien a ciutat. La Roser i en Llorenç sempre van fer de Can Balet una casa oberta, on entraven i sortien amics i família. Van voler que fos un lloc de trobada. La Roser, sociable per naturalesa, s'ocupava de tot: matinava, es ficava a la cuina i feinejava hores i hores, per a poder després seure una estona al jardí.

A Viladrau, la Roser i en Llorenç es van retrobar amb els amics de joventut, quan ja els fills es van anar fent grans. Sortien a fer excursions llargues i curtes (passejades). S'anomenaven *Els caminadors*. Junts van compartir moments memorables. Reien molt i es feien companyia. Al llarg de l'any, feien un munt d'activitats i trobades. Mn. Pladevall liderava visites culturals interessantíssimes. Cada estiu, a l'agost, la Roser organitzava una festa per a celebrar Sant Llorenç i el jardí de Can Balet s'omplia d'amics que s'hi trobaven tan a gust que s'hi quedaven fins que es feia fosc, allargant la vetllada amb improvisats jerseis i xals que els hi oferíem quan refrescava.

Llorenç, que havia arribat a Viladrau de retruc com a sobrevingut, sempre s'hi va sentir ben acollit. Des de 1982, va formar part del jurat del Premi de Poesia convocat per l'associació Amics del Montseny.

Durant molts estius, va escriure des de Viladrau l'article dels dilluns per a *La Vanguardia*. Abans de l'invent del Fax i d'Internet, en Llorenç escrivia l'article i anava al poble a donar-li al transportista Codina qui, l'endemà, baixava a Barcelona i el lliurava a la redacció del diari al carrer Pelai.

L'octubre de 2005, l'Ajuntament de Viladrau li va concedir a Llorenç el Pelló de Plata durant la Fira de la Castanya. Recordo que abans d'anar a recollir el guardó li vaig preguntar si faria un discurs molt llarg (portava les butxaques de la jaqueta plenes de papers i llibres de poemes). Em va dir que depenia de si la Mare Josefa, també guardonada, parlava molt o no. Va resultar que la mare Josefa, emocionada, va agrair el reconeixement amb una única frase. Recordo que en Llorenç va dir: "A mi al Montseny m'hi lliga una història d'amor..." i va compartir l'anècdota que he explicat a l'inici d'aquest article. També va llegir un parell de poemes. Un d'ells es titula *A muntanya* i forma part del seu llibre *Sons i Sonets*.

A MUNTANYA

És bo tenir una casa, dormir sota teulada,
tenir llit, una manta, encendre foc si cal,
i beure un vas de vi, dos i tres, tant se val
i ben untada d'all menjar-se una torrada.

És bo amb amics benignes passar junts la vetllada
a l'entorn de la llar, sense fer gaire mal,
i despedir-se tard, la dolçor conjugal
és el darrer record al final de jornada.

És bo viure a muntanya un diumenge sencer
des del sol fredolíc a la màgica lluna,
passar visita als arbres, com un metge d'abans,
coronar un dinar sobri amb un glop de cafè,
passejar, cantant baix i agrair la fortuna
del perfum de l'orenga que ara ens omple les mans.

Llorenç Gomis, juntament amb la Mare Josefa i l'alcalde de Viladrau, Eudald Formatgè.
(Arxiu familiar Gomis Bofill, 2005).

Aquell guardó va ser el reconeixement “a la seva aportació a la nostra cultura i per a fer entenedor el món de la comunicació”. En certa manera, també va suposar el reconeixement a la seva vinculació amb Viladrau, per si mateix, més enllà dels Bofill.

Tres mesos després del lliurament del Pelló de Plata, en Llorenç moria de forma sobtada, el darrer vespre de l'any 2005, a Barcelona. El seu cos va ser enterrat al petit cementiri de Viladrau. Un poema seu havia quedat gravat, aquell estiu, a la pedra de la font del Salt del Boc, dedicada a Santiago Bofill, pare de la Roser.

La Roser va sobreviure al Llorenç sis anys. Fidel al seu lema “*faire face*”, va esforçar-se a aprendre a viure sense ell. Deia que hi havia un abans i un després de la mort d'en Llorenç. L'enyorança era fortíssima. Va continuar pujant a Viladrau. Va voler seguir celebrant la vida, gaudint de les petites coses. Però darrere aquella aparença positiva i vital hi havia molta tristesa. Quan va morir, va deixar escrit que volia que les persones presents al seu comiat brindéssim per “trobar la unió del paradís de Viladrau amb el paradís del Cel”. I així va ser com, després d'enterrar les seves cendres al cementiri, familiars i amics vam anar als jardins del restaurant *La Masia del Montseny* i vam brindar amb cava, mentre, animats per la seva gran amiga Mercè Torra, cantàvem emocionats “Amigos para siempre”.

Pedró de la Font del Salt del Boc. (Arxiu familiar Gomis Bofill).

BIBLIOGRAFIA

BOFILL, Roser (2001), *Quédate con nosotros*, Bilbao: Desclée de Brouwer.

BOFILL I BOFILL, Eugeni – BOFILL I Portabella, Roser (2004), *Els Bofill de Viladrau*, Barcelona: Ed. El Ciervo 96.

GOMIS, Llorenç (1996), *De Memòria. Autobiografia (1924-1994)*, Barcelona: Edicions 62.

BOFILL I MATES, Jaume (1933), *La Muntanya d'Ametistes*, Barcelona: Publicat per Lluís Gili.